

Osio I A Kirjaan perustuva koe

Tehtävä 1. Mitä Pierre Bourdieu tarkoittaa erilaisilla pääomilla?
(4 p.)

Täydet pisteet tehtävästä saa jos vastaus tuo esiin kaikista kolmesta pääoman lajeista seuraavat ulottuvuudet:

- 1) Taloudellinen pääoma: koostuu aineellisista resursseista, esimerkiksi yksilön varallisuudesta ja taloudellisesta vallasta.
- 2) Kulttuurinen pääoma:
 - a. ruumiillistunutta, habitukseen sisäistyneitä taitoja ja valmiuksia.
 - b. erilaisiksi esineiksi ja tavaroiksi objektivoitunutta.
 - c. institutionalisoitunutta, esim. tutkinnot ja oppiarvot.
- 3) Sosiaalinen pääoma: toimijan suhdeverkostot, sosiaaliset kontaktit ja kyky käyttää näitä.

Vastauksessa voi myös erottaa taloudellisen pääoman ja symbolisen pääoman, joista jälkimmäinen jakautuu kulttuuriseksi ja sosiaaliseksi pääomaksi tai puhua taloudellisesta, kulttuurisesta ja sosiaalisesta pääomasta sekä niitä läpäisevästä symbolisesta pääomasta, jonka kautta muut pääomalajit tulevat merkityksellisiksi, koettaviksi ja vaikuttaviksi. Lisäksi vastauksen ansioksi luetaan jos siinä tuodaan esille pääomien muuttamisen tai vaihtamisen mahdollisuus.

Tehtävän vastaukset löytyvät pääsykoekirjan sivuilta 176—177.

Tehtävä 2. Suurissa kaupungeissa kotona kuolleita ihmisiä löydetään toisinaan kuukausien, joskus jopa vuosien kuluttua kuolemasta. Miten tätä voisi tulkita Simmeliin nojautuen? (4p.)

Vastauksen arvostelussa on kiinnitetty huomiota siihen, vastaako se jäsennellysti seuraaviin vaatimuksiin:

- Vastaus tulee osata yhdistää Simmelin analyysiin suurkaupunkien erityisistä elämänpiirteistä.
 - o Kirjassa asia on pohjustettu Goffmanin "kohtelias tarkkaamattomuus" -käsitteen avulla.

- Vastauksessa on osattava nimetä suurkaupungin neljä mentaliteettia.
 - o Älyperäisyys, kyllästyneisyys, varauksellisuus ja neljäntenä vapaus ja yksilöllisyys.
- Vastauksessa on oivallettava, että ihmisten yksinäisyys ja eristyminen on liitettävissä erityisesti kahteen mentaliteettiin: vapaus ja yksilöllisyys sekä varauksellisuus.
 - o Varauksellisuus: suurkaupungeissa ihmisten sosiaaliset suhteet ovat usein väistämättä pinnallisia, koska tilanteet ja mahdollisuudet sosiaalisille suhteille ovat niin lukuisat. Simmel toteaa, että voi olla jopa rationaalista olla tuntematta kovin hyvin omia naapureitaan.
 - o Vapaus ja yksilöllisyys: liittyy läheisesti varauksellisuuteen. Suurkaupunki tarjoaa mahdollisuuden vapauteen ja omien elämäntavallisten valintojen runsauteen. Vapauden käänteisenä ilmiönä voi suurkaupungissa joutua kokemaan syvempää yksinäisyyttä kuin missään muualla.
 - o Yhdistäminen johonkin muuhun mentaliteettiin on hyväksyttävissä, mikäli yhteys on loogisesti perusteltu.

Tehtävän vastaukset löytyvät pääsykoekirjan sivuilta 63—67.

Tehtävä 3. Määrittele diskurssin käsite. (2 p.)

Pisteytysperusteet

Täydet pisteet tehtävästä saa tuomalla esille diskurssin kaksi piirrettä:

- Diskurssit ovat tapoja esittää todellisuus tietynlaiseksi. Ne ovat sellaisia puhe-, kirjoitus-, -ajattelu- tai muita ilmaisutapoja, jotka jakavat maailman merkityksellisiin osiin kukin omilla tavoillaan.
- Diskursseissa todellisuus tuotetaan kulttuurisidonnaisesti, joten niiden todellisuus voi muuntua ajan kuluessa ja paikan vaihtuessa (diskurssin kulttuurisidonnaisuus ja muuntuvuus).

Lisäksi pisteitä on annettu jos vastauksessa diskurssi on määritelty yhteisön omaksi, kohteelliseksi puhettavaksi tai keskustelun tilaksi, jossa epäily ja kysymykset ovat mahdollisia.

Vastaukset löytyvät kirjan sivuilta 119, 67 ja 173—174.

OSIO I B Kirjaan perustuva koe

Tehtävä 4 (10 pistettä):

Niin sanottujen primitiivisten yhteisöjen totemistisista uskonnoista on joskus esitetty seuraavanlaiset väitteet: (1) "*Primitiivisten kansojen uskonnollisuudella ei ole loogista tai rationaalista pohjaa, vaan se perustuu vain mystisten voimien heijastamiseen luonnon objekteihin ja ilmiöihin*"; ja (2) "*Primitiivisten kansojen kiinnostusta toteemikasveihin ja -eläimiin innoittaa vain heidän vatsojensa kurina – eli totemismi on selitettävissä yksinkertaisesti siten, että primitiiviset kansat ottavat toteemeiksi ravinnokseen käyttämiään eläimiä ja kasveja*."

Esittele Émile Durkheimin ja Claude Lévi-Straussin totemismia ja totemismiin liittyviä luokittelujärjestelmiä käsitteleviä tutkimuksia sekä arvioi niiden perusteella edellä esitettyjä väitteitä.

ARVOSTELU:

(Kirjan sivut 126-132)

Erinomaiseen vastaukseen sisältyy seuraavia asioita, mutta kaikkien kohtien ei tarvitse esiintyä täysien pisteiden saamiseksi. Arvostelussa on sisällön paikkansapitävyyden lisäksi kiinnitetty huomiota tutkimusten esittelyn ja tehtävässä esitettyjen väitteiden arvioinnin selkeyteen, sujuvuuteen ja loogisuuteen.

- *Totemismien kuvaus / määrittely:* Durkheimin tutkima australialaisten alkuasukkaiden heimo jakaantui tavallisesti kahteen klaaniin, joiden jäseniä pidettiin sukulaisina, olivat nämä verisukulaisia tai eivät. Klaanin jäseniä yhdisti yhteinen symboli, toteemi. Toteemi oli kasvi tai eläin, jolla oli erityinen symbolinen merkitys yhteisölle. Toteemisymboleilla koristeltiin asumukset, aseet jne. Toteemi oli pyhä, sitä kunnioitettiin ja sitä palvottiin erilaisin rituaalisin menoin. (1 p)

- *Totemismissa esiintyy samoja piirteitä kuin muissakin uskonnoissa, ihmisyyhteisöissä ja luokittelujärjestelmissä / totemismissa on piirteitä, jotka pätevät kaikkiin uskontoihin ja ihmisyyteen yleensä. Siinä piirteet esiintyvät puhtaammassa, muuttumattomammassa tai yksinkertaisemmassa muodossa. Näin ollen "primitiivisiä" uskontoja tutkimalla voidaan tarkastella ihmisten uskonnollisuutta laajemmin eli yhtä ihmisen olennaista ja pysyvää ominaisuutta.* (1 p)

- Kaikki inhimillinen *ajattelu on alun perin ollut uskonnollista* ja uskonto on puolestaan syntynyt tarpeesta *luokitella ihmisiä ja asioita moraalisesti*. Totemismiin liittyy *luokittelujärjestelmä, jossa koko maailmankaikkeus jakaantuu luokkiin* toteemien mukaisesti. (1,5 p)

- Kaikille uskonnoille ja uskomuksille on yhteistä se, että kaikki asiat jakaantuvat *pyhiin ja profaaneihin*. Kiellot suojelevat ja eristävät pyhät asiat profaaneista ja *riitit/rituaalit*, eli tietyt käyttäytymissäännöt, määrittelevät ihmisten käyttäytymistä pyhää kohtaan, yhdistävät pyhää ja profaania ja mahdollistavat siirtymän kategoriasta toiseen. (1 p)

- Toteemi on materiaallinen ilmaus kahdesta asiasta: (a) ulkonainen ja näkyvä *muoto jonkinlaisesta jumalasta*; ja (b) toteemi toimii ikään kuin klaanin *lippuna*, jonka avulla se *erottaa itsensä muista* klaaneista. (1 p)

- Toteemijärjestelmä muodostaa *symbolisen rakenteen, joka mallintaa yhteisön organisaatorakennetta*. Toteemi toimii emotionaalisesti latautuneena symbolina, joka *antaa yhteisön olemassaololle tulkinnan ja muodostaa yhteisölle rakenteen*. Toteemi on siis *kollektiivinen representaatio*. (1p)

- Kategoriat/luokittelut ovat *kollektiivisia representaatioita eli ylyksilöllisiä käsitteitä* (eli eivät yksilöllisen ajattelun tulosta), jotka ovat koko *yhteisöstä lähtöisin ja yhteisön jakamia*. Ne ovat konkreettisia ideoita, joilla yhteisö pystyy *käsittämään kokemuspäiriinsä asioita ja jäsentämään todellisuutta*. (1p)

- Edellä mainittu *pätee kaikkiin uskontoihin* eli uskonto on *perin juurin sosiaalista* ja uskonnolliset representaatiot (kuten toteemit) ovat yhteisiä ja ilmentävät yhteistä todellisuutta (eli kaikki uskonnot ovat ilmausta yhteiskunnallisista oloista). Sama pätee myös *kaikkiin luokitteluihin ja kategorioihin* eli ne ovat sosiaalisia asioita ja kollektiivisen ajattelun tulosta. (1 p)

- Australialaisheimojen elämä oli kahtiajakautunutta. Ne viettivät yhtäältä pitkiä aikoja pieniksi ryhmiksi hajaantuneina, mutta toisaalta *kokoontuivat ajoittain yhteen viettämään uskonnollisesti latautuneita juhlia*. "Ihmisten kokoontuminen yhteen muodostaa ikään kuin sähköisyyttä, joka saattaa heidät nopeasti epätavallisen kiihkon valtaan" (Durkheim). *Kaikki uskonnollisuus perustuu juuri tämäntapaisiin kokemuksiin*. (1,5 p)

- Totemismiin, ja muihin uskontoihin, liittyvät uskonnolliset juhlat eivät ole tarkoitukseltaan ainoastaan uskonnollisia, vaan *uskonnollisissa juhlissa niissä vahvistetaan yhteisön kiinteyttä ja yksilön yhteisöön kiinnittäviä siteitä*. Toteemia palvoessaan *yhteisö siis palvookin itse itseään*. (1 p)

- Uskonnot näyttävät ehkä perustuvan epämääräisiin uskomuksiin tai voivat vaikuttaa harhaisilta, epäloogisilta tai irrationaalisilta, mutta *niiden ihmisiä liikuttava moraalinen voima on todellinen* – kuten muutkin vain ihmisen mielessä olevat voimat ovat todellisia. *Voimat ovat sosiaalista todellisuutta* ja kaikki uskonnot ovat ilmausta yhteiskunnallisista oloista – *samoin kuin monet muut asiat* (esimerkiksi suhtautuminen Suomen lippuun). (1,5p)

- Totemistiset uskonnot käyttävät eläinten nimiä osoittaakseen sosiaalisten ryhmien välisiä eroja eli *eläinlajien järjestelmän ja sosiaalisten ryhmien järjestelmän välillä on vastaavuus*. Eläinlajit edustavat ihmisyyhteisöjä, joten *niiden välisiä suhteita voidaan käyttää representoimaan ihmisten välisiä suhteita*. Totemismi *vahvistaa ja uusintaa sosiaalisia eroja* kuvaamalla ne hyväksytyjen ja ymmärrettävien eläinten välisiä eroja kuvaavilla termeillä. (1 p)

- Totemismissa on kyseessä *kaikille ihmisyyhteisöille tyypillinen luokittelu*. Totemismi soveltaa yksinkertaisinta erottelua (sovelletaan eläimissä havaittuja eroja ihmisten sosiaaliseen luokitteluun) eli totemismi on siis *eräänlainen erilaisten yhteiskunnallisten luokittelujen perusmalli*. (1 p)

- Rituaaliset lähestymistavat eläimiin tai kasveihin eivät ole tyypillisiä vain totemistisille uskonnoille, vaan sellaisia *esiintyy kaikissa ihmisyyhteisöissä*. *Eläinlajeja voidaan nykyisessä länsimaisessa yhteiskunnassakin käyttää ihmisryhmiä kuvaavina metaforina*. Esimerkiksi voidaan mainita englantilaisen kartanonherran eläinluokittelu: villieläin-muukalainen, kettu-vihollinen, karja-ystävät jne. (1 p)

- Johtopäätös: *Sekä Durkheimin että Lévi-Straussin tutkimusten perusteella voidaan suhtautua kriittisesti esitettyihin väitteisiin, sillä heidän mukaansa totemismin taustalla on inhimillistä logiikkaa ja sosiaalisesti rakentunutta rationaalisuutta; ja molempien mukaan on totemismille on muita selityksiä kuin vain primitiivisten kansojen materiaaliset tai orgaaniset tarpeet* (eli vatsojen kurina). (1 p)

Tehtävä 5. Mitä tarkoitetaan identiteetin narratiivisuudella? Pohdi myös narratiivisen identiteetin yksilöllisiä ja kollektiivisia ulottuvuuksia. (5 p)

Kirjan sivut 138-140.

Vastausten pisteytys:

- Identiteetin narratiivisuudella tarkoitetaan pyrkimystä jäsentää identiteetti kielellisesti johdonmukaiseksi ja mielekkääksi kokonaisuudeksi: esimerkiksi elämäntarina esitetään kertomuksena, jossa on selkeä juoni (1 p)
- Identiteetin rakennusaineena toimivat mm. muistot, esineet, kulttuurintuotteet sekä tulevaisuuden odotukset (1 p)
- Narratiivisuuden kautta ei vain ilmennetä, vaan myös muodostetaan ja uudistetaan identiteettiä; esimerkiksi elämäntarinan esittäminen kertomuksena sisältää valintaa, uudelleenjärjestelyä ja yksinkertaistamista (1 p)
- Yksilölliset elämäkerralliset kertomukset liitetään usein osaksi yhteisöllisiä kertomuksia, ja kollektiiviset kertomukset näyttävät mallia ja suuntaa yksilöllisille kertomuksille - yksilöllisten ja kollektiivisten identiteettien välille ei olekaan aina helppo vetää tarkkaa rajaa (1 p)
- Narratiiveilla on tärkeä rooli niin yksilöiden sosialisatiossa kuin kollektiivisen identiteetin muodostamisessa ja ylläpitämisessä (1 p)

Tehtävä 6. Esittele lyhyesti brittiläistä kulttuuritutkimusta ja sen ydinkäsitteitä. (5 p)

Kirjan sivut 106-115. Vastausten pisteytys:

- Tunnetaan myös Birminghamin koulukunnan, kulturalismin ja alakulttuuritutkimuksen nimillä. Suuntauksessa kulttuuri ymmärretään laajasti elämäntapana -> alakulttuurien tutkimus (1 p)
- Paul Willisin tutkimuksen esittely: etnografia työväenluokan poikien koulunvastaisesta alakulttuurista (1 p)
- Kaksoisartikulaatio: alakulttuurin suhde muihin kulttuureihin ja sen sijoittuminen valtakulttuurin ja emokulttuurin vaikutuspiiriin/leikkauspisteeseen (1 p)
- Homologia eli vertaileva erittely: ryhmän elämäntyylin ja ryhmän käyttämien kulttuurituotteiden ja muiden objektien yhteys alakulttuurin (ja emokulttuurin) arvoihin ja asenteisiin (1 p)
- Bricolage (tyylittelyn aktiivisuus, kollaasi): uusien merkitysten tuottaminen yhdistämällä tutut merkitykset uudelleen järjestettyihin ja uusiin ympäristöihin sijoitettuihin objekteihin (1 p)

AI NEISTOKOE OSIO IIA

Aineistotehtävä 1. (10p)

Luettele perheen funktiot ja edellytykset Parsonsin mukaan. Tulkitse oheisen aineiston ja kirjassa esitettyjen näkemysten perusteella Parsonsin perhekäsitysten paikkansapitävyyttä nykypäivän Suomessa.

Vastauksen arvostelussa kiinnitetään erityistä huomiota vastaajan kykyyn soveltaa, tulkita ja yhdistää kirjassa esiteltyjä Parsonsin teoriasta johdettuja käsityksiä perheestä, sekä aineistojen ilmentämää kehitystä koherentilla, loogisella ja sujuvalla tavalla. Koska kyseessä on aineiston tulkintatehtävä, ei mallivastaus voi olla täysin kattava. Pisteytyksessä on painotettu aineistojen ymmärtämistä ja tulkintaa. Mallivastaus on ydinkohdat sisältävä esimerkki hyvästä vastauksesta ja niistä sisällöistä, joita pisteitä tuottava vastaus sisältää. Kysymys ja mallivastaus perustuvat pääosin pääsykoekirjan sivuihin 92-98.

Mallivastaus:

Perheen tehtävänä oli Parsonsin mukaan huolehtia uskonnon ja koulutuksen ohella jatkuvuudesta ($\frac{1}{2}$) sekä ylläpitää ja välittää edelleen yhteiskunnallisen integraation ja kiinteyden kannalta välttämättömiä arvoja ja normeja ($\frac{1}{2}$). Erityisesti perhe toimi lasten osalta socialisaatioagenttina, sillä perheen vuorovaikutussuhteissa muodostuvat sosiaaliset roolit ja minuus ($\frac{1}{2}$). Perheessä myös kannetaan vastuu sekä perheenjäsenten emotionaalisista tarpeista että taloudellisten resurssien saavuttamisesta ($\frac{1}{2}$). Parsonsin ja rakennefunktionalistien mukaan parhaiten nämä perheen funktiot täytti heteroseksuaalinen ydinperhe, joka nähtiin universaalina rakenteena ($\frac{1}{2}$). Lailliset siteet puolisoitten kesken, biologinen side vanhempien ja lasten välillä ($\frac{1}{2}$) sekä sukupuolten välinen perinteinen työnjako ($\frac{1}{2}$) olivat Parsonsin ja rakennefunktionalistien mukaan toimivan perheen edellytykset.

Kuvion 1 mukaan perheeseen liitetään lähinnä emotionaalista tukea ja läheisyyttä korostavia määreitä ($\frac{1}{2}$). Parsonsin aikanaan korostama aineellinen/taloudellinen turva ei ole enää läheskään niin merkityksellinen ($\frac{1}{2}$). Toisaalta pysyvyyden ja jatkuvuuden merkitykset ovat edelleen saaneet paljon kannatusta, joten nämä puhuvat sen puolesta, että perheellä on edelleen jatkuvuuteen ja sosiaaliseen integraatioon liittyviä arvoja ($\frac{1}{2}$). Myös kuulumisen merkitys on edelleen suurta, mikä korostaa perheen merkitystä roolien ja hoivan välittäjänä ($\frac{1}{2}$). Vastuun,

velvollisuuden ja järjestyksen saadessa edelleen yli 40 % kannatuksen voi sanoa, että perheeseen liitetään edelleen myös normatiivisia ja arvottavia käsityksiä oikeasta ja väärästä (½). Arvostusten kallistuessa enemmän hoivan, läheisyyden ja yhdessä olemisen kaltaisiin "pehmeisiin arvoihin", voisi tulkita myös, että sukupuoltenmukaiset roolit eivät ole enää niin relevantteja nykyperheessä (½). Huomionarvoista kuviossa on se, että perheeseen liitetään myös negatiivisia merkityksiä, toisin kuin Parsonsien mallissa (½).

Taulukon nro 1 mukaan perheellisyys on pysyvä trendi suomalaisessa yhteiskunnassa, vaikka perheväestön osuus onkin ollut laskussa vuodesta 1980 (½). Toisaalta eniten ovat lisääntyneet lapsettomat parit (½), joten lasten sosiaalistaminen ja jatkuvuus perheen jatkamisena eivät näyttäisi olevan nykyperheissä enää niin tärkeällä sijalla (½) kuin Parsonsien mallissa ajatellaan. Myöskään lailliset siteet ts. avioliitto vanhempien välillä ei ole enää niin merkityksellisiä perheessä (½), sillä avoparien määrä on ollut kasvussa jo pitkään. Nk. kulttuurinen ideaali, ydinperhe, ei ole enää ainoa perhemuoto, vaan perhe on käsitteenä paljon laajempi kuin Parsonsien aikana / se voi koostua myös lapsettomasta pariskunnasta tai samaa sukupuolta olevista henkilöistä (½).

Parsonsien mallista voi sanoa, että sen perhekäsitys on vanhentunut, mutta siihen liitetyt arvostukset pätevät edelleen, ainakin osittain / perheen merkitykset näyttävät hajautuvan erittäin paljon, joten perheen merkitys on yleisestikin sirpaloituneempi, eikä perhe ole niin yksiselitteinen kuin Parsonsilla (½).

AI NEISTOKOE OSIO IIB

Aineistotehtävä 2.

Materiaalina on kaksi Suomen presidenttien uudenvuodenpuhetta, Urho Kekkosen puhe vuodelta 1961 ja Tarja Halosen puhe vuodelta 2008.

Analysoi aineistosta, mitä ja miten kirjassa esitellyt kansakunnan ja valtion käsitteet ja niiden suhteet tulevat teksteissä esiin sekä millaisena valtion suhde muuhun maailmaan näyttäytyy kirjassa kuvattujen globalisaatiokäsitysten perusteella.

Kirjoita vastaus esseeseen muotoon. Yhdistä vastauksessa kirjan teorioita ja selitysmalleja sekä kytke niitä aineiston sisältöihin. Vertaa myös eri ajalta olevia puheita toisiinsa. Vastauksen arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että asioita on yhdistelty toisiinsa jäsenneysti ja hallitusti eikä pelkästään referoiden.

Pisteytysperusteet

Erinomaisessa vastauksessa tuodaan esille seuraavia asioita, mutta täydet pisteet saadakseen ei tarvitse esittää kaikkia näistä:

- 1) Vastauksessa kuvataan kirjassa esitetyt määritelmät kansakunnasta ja valtiosta ja niiden suhteista:
 - Valtio, kansakunta, kansallisvaltio, kansalaisyhteiskunta ja hyvinvointivaltio ovat lähellä yhteiskunnan käsitettä
 - Jokainen ihminen on jonkin valtion kansalainen. Valtion erottaminen muista on helppoa, koska rajat ovat selvät, ja valtion vallan periaate on perustaltaan sama kaikkialla: tietyn valtion alueella asuvat ovat valtion lakien ja asetusten alaisia
 - Valtiovalta tarkoittaa kysyä ja oikeutta säätää lakeja ja panna niitä täytäntöön. Valtiolla on pakkovallan monopoli (poliisi ja armeija). Valtion vallan tulee olla myös legitiimiä; auktoriteetin tulee siis perustua lakiin ja kansalaisten luottamukseen
 - Weberin määritelmä nykyaikaisesta valtiosta: valtiolla on olemassa vakituinen virkamieskunta, jolla on legitiimi monopoli väkivaltakoneistojen käytössä ja joka kykenee ylläpitämään tätä monopolia tietyllä alueella.
 - Kansakunta ja valtio eivät ole (välttämättä) sama asia: esim. Iso-Britannia on valtio, joka koostuu useammasta kansakunnasta.
 - Varsinkin läntisessä Euroopassa valtiot ovat yleensä edeltäneet kansakuntaa. Nationalismi alkoi kehittyä modernien, alueellisesti keskitettyjen valtioiden kansallisuususkonnoksi 1500-1600 - luvuilla. Myöhäisempien valtioiden kehitys oli toisenlainen: esimerkiksi Suomessa kansa piti saada ymmärtämään itsensä kansakunnaksi ja sen jälkeen alettiin rakentaa valtiota.
 - Kansakunnan jäsenyys toimii toisin kuin valtion jäsenyys: valtion jäsenyys lähtee hyötynäkökulmasta ja tarkoittaa sekä velvollisuuksia että oikeuksia, toisin kuin kansakunnan, jonka jäsenyydessä uskollisuus ja kuuliaisuus ovat arvoja sinänsä.
 - Kansakunta on symbolinen yhteisö ja olemassa vain niin kauan kuin sen jäsenet kokevat sen olevan olemassa, kansakunta on "kuviteltu yhteisö", joka pyritään saamaan näyttämään

alkuperäiseltä ja joka ylittää mahdolliset eroavuudet ja konfliktit ihmisten välillä.

- Kansakunnan tuottamiseen tarvitaan kertomuksia ja symboleja
- Kansakunnan tuottamisessa olennaista on puhe meistä ja muista.

Valtio ja hyvinvointi:

- Hyvinvointivaltion tavoitteena on ollut tarjota kansalaisille kohtuullinen toimeentulo ja lisäksi tasoittaa sosiaalisia eroja ja tuottaa erilaisia sosiaali- ja hoivapalveluja.
- Sosiaaliset ongelmat eivät ole yksilön omia epäonnistumisia vaan yhteiskunnallisesti tuotettuja yhteisön ongelmia, jotka yhteisön myös tulisi yhdessä ratkaista
- Erytynen toisen maailmansodan jälkeinen historiallinen projekti: II ms – 1970-luku taloudellisen kasvun, massatuotannon ja massakulutuksen aikaa, usko taloudelliseen kasvuun vahva; täystyöllisyys selvä tavoite

2) a) Vastauksessa tarkastellaan kansakunnan ja valtion suhteiden rakentumista aineistoteksteissä:

- Valtion määreet: alueellisuus, väkivaltakoneistojen monopoli (etenkin sotilaallinen valta) ja virkamieskunta ja hallinto: Kekkosella kuitenkin sodan ja rauhan kysymykset tuotetaan vahvasti kansakunnan asiana, ei valtiollisena kysymyksenä; samoin Halosella: "me suomalaiset olemme tämän (sodan) kokeneet".
- Molemmissa puheissa puhutaan voimakkaasti kansasta, yhteisöllisyydestä ja kansan tehtävästä eli tähän vedotaan, ei niinkään valtion jäsenyyteen ja sen mukanaan tuomiin velvollisuuksiin.
- Paljon me-puhetta. Halosella esim. Jokelan tapahtumien aiheuttama suru kuvataan kansan yhteisenä.
- Kekkosella voimakas analogia, joka tuottaa kansan kohtalon luonnonvoimaisena ja näin ollen kansakunnan luonnollisena, eikä kulttuurisesti rakentuneena: "Rikkoutuneen vedenpinnan alla kulkee kuitenkin voimakas kymi omaa vastustamatonta kulkuaan. Niin kulkee myös Suomen kansa vapaana ja suunnastaan selvillä kohti valoisa tulevaisuutta."
- b) Hyvinvointivaltio-teema : Halosella huoli väestöryhmien välisten tuloerojen kasvusta → hyvinvointivaltiollisen ajattelun mukaan "meidän" pitää pitää huolta, että "kaikkien väestöryhmien elintaso kohentuu ja erot tasoittuvat". Lisäksi Halonen on huolissaan työmarkkinoiden laajapohjaisen yhteistyön, joka on perinteisesti kuulunut Suomen vahvuuksiin, "lohkeamisesta" liittokohtaisiksi neuvotteluiksi; Kekkosella

ajankohdalle tyypillisiä hyvinvointivaltion rakentamisteemoja pyrkimys täystyöllisyyteen sekä sosiaalinen lainsäädäntö eli sairausvakuutus. Myös usko taloudelliseen kasvuun oli ajan hyvinvointivaltion rakentamiselle tyypillistä.

- 3) Vastauksessa pohditaan kirjassa esitettyjä globalisaatiokäsityksiä:
- a) Globalisaation käsite ja sen uutuus:
 - Olennainen kysymys, tapahtuuko globalisaatiota ja jos tapahtuu, onko se uutta?
 - o uutuudesta: "olemme jo kauan eläneet maailmassa, jossa mikään maa ei voi sulkeutua muilta ja jossa erilaiset taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset muodot ovat levinneet kaikkialle" (s. 214)
 - Globalisaatiolla viitataan joko pelkkään taloudelliseen prosessiin tai sitten laajempaan kokonaisuuteen, johon talous kuuluu
 - o laajemmin globalisaatio on prosessi, jossa taloudelliset, poliittiset, kulttuuriset ja sosiaaliset suhteet laajenevat yhä useammalta osaltaan maailmanlaajuisiksi. Kyse on globaalista yhteenkytkeytyneisyydestä ja sen laajenemisesta, syvenemisestä ja nopeutumisesta.
 - Nimiä, joita tässä yhteydessä aiheellista mainita ovat Beck, Castells ja Wallerstein. Myös Held ja Heiskala laajasti siteerattuja kirjassa.
 - Beck: globaalisuus = mikään mikä maailmassa tapahtuu, ei rajaudu ainoastaan paikallisesti, mutta globalisaatio = prosesseja, joiden seurauksena kansallisvaltiot ja niiden suvereenisuus alistuvat ylikansallisille toimijoille.
 - b) Maailmanjärjestelmän käsite:
 - globalisaatiokeskustelun eräänlainen edelläkävijä
 - Wallerstein: maailmanjärjestelmän käsite, joka kuvaa kansainvälisen työnjaon ja kansainvälisten markkinoiden syntyä, jossa on kolmenlaisia alueita: keskuksia, jotka hallitsevat kauppaa, periferioita työnjaon toisessa päässä, tuottavat raaka-aineita sekä välissä semiperiferioita, jotka ovat joko nousemassa keskukseksi tai ajautumassa periferioiksi, eräänlaisia puskureita keskusten ja periferioiden välillä.
 - Wallersteinin kritiikki: Nykymaailmassa tämä jako kuitenkin vaikea; valtioiden sisällä erilaisia alueita. Kritiikkinä myös teorian talouskeskeisyys: globalisaatio on muutakin kuin taloutta, se on myös informaatiota, kulttuuria tai vaikkapa ympäristökysymyksiä. Castells on korostanut informaatioteknologian kehitystä.

- c) Valtioiden roolin muutos:
 - valtioiden ja hallitusten toimintavapaus kaventuu ja poliittisen päätöksenteon ehdot muuttuvat; uudenlainen ei-kansallisvaltiollinen sääntely (ylikansalliset instituutiot)
 - politiikan muutos: yhteiskunnalliset liikkeet vaikuttavat kansalliseen ja kansainväliseen politiikkaan; etenkin naisliike, rauhanliike ja ympäristöliike
 - maailmanyhteiskunta, joka ei tarkoita maailmanvaltioyhteiskuntaa vaan nimenomaan ei-valtiollista yhteiskuntaa, auktoriteetin ja valtalähteiden moninaisuus
 - valtajärjestelmien vähäisempi kiinnittyneisyys maantieteellisiin alueisiin
 - poliittisten instituutioiden on muututtava, mutta esim. YK on hyvä pohja tälle (Held ym)
- 4) Vastauksessa tarkastellaan teksteissä esiintyviä globalisaatiokäsityksiä ja verrataan myös tekstejä toisiinsa globalisaatioilmiön uutuutta pohtien:
- Halosella puhetta globaalista maailmasta ja globaalista vastuusta, ja selvästi tulee esiin, että globalisaatio on muutakin kuin taloutta: ilmastonmuutoskysymys, ympäristöystävällinen teknologia ja ohjaavat normit liittyvät valtioiden ylikansalliseen yhteistyöhön
 - Halosella myös kulttuurinen ulottuvuus vahvana: syyskuun 11. päivä oli tällainen kv. yhteisöä yhdistävä tragedia; kuitenkin kansallinen painotus: meidän pitää auttaa muita
 - Kekkosella kaikkiaan vahva talouspainotus; toteaa talouselämämme riippuvan kansainvälisistä suhdanteista, mutta valtionaloudelliset ratkaisut ovat olennaisia
 - Wallersteiniin liittyen Kekkonen puhuu alueista ja Suomen roolista maailmanjärjestelmässä (idän ja lännen välissä).
 - Kekkosella maailmanrauha kansallinen tehtävä, ei kansainvälinen
 - Vertailu: Kekkonen aikanakin talous oli kansainvälistä eli globaalia, mutta tässä puheessa ei juurikaan merkkejä muunlaisesta globalisaatiosta; enemmänkin kansojen välisestä yhteistyöstä ja maailmanjärjestelmästä, jossa Suomella on määrätty paikkansa; Haloselle globalisaatio taas on selvästikin paljon muuta kuin taloudellista globalisaatiota (kulttuurista, ympäristöpoliittista) ja valtioiden ylikansalliset yhteenliittymät ovat olennaisia toimijoita.